

WWW.UNILIB.RS

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
Ви. Бр. 4820

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКІЙ

СКОРОГЕЦА.

Поклон

(Courier.) ЈОЦЕ ВУЈИЋА из Сенте
УНИВЕРЗИТЕТ, БИБЛИОТЕЦИ

Число I.

Неделя 3. Јануара

1843.

Год. III.

НОВО ЛѢТО.

Крозъ ружичну трентећи малу
Заплави се зоре ходъ;
У прашиности рѣку наглу
Опет' еданъ сиратив' годъ:

С' собомъ ноги дракъ и милый
„Ново Лѣто“ Србе чуй!
Де' растерай дремежъ гњавый
Нову геби срећу куй!

Чкалъ досад' гдѣ је было
Шарно цвѣће сад' јо туд';
За потомство брин' мо' с' иколо
Бр' и съ ињеговъ чека судъ;

Та' то ил' є свака можно
Добро чинит' и је срамъ;
Диж'ко дакле браћо сложио
Народности стални хранъ.

У иви' добра сѣјмо ћеме,
Да нам' икаке плоднији класъ;
Увѣничат' нам' онъ ће теме
Славомъ - знено чело, власъ;

А к'д' опет' време дође
Да насећи црнији отме гробъ;
Благосиљат' потомство ће
Трошнији тѣла нашеја дробъ.

Диж'се дакле Србе сада
Руине зора сину блистъ;
Нек'ти любко, мѣсто яда,
Изворъ среће струи чистъ;

Та радости сад' се море
Теб' отвори кликни ой!
Устай храбро диж' се горе
Благий вели Геній твой!!

У Пожуну.

Ђорђе Райковићъ.

НЕШТО ЗА СРБСКИЙ ЈЗЫКЪ.

Данасъ се (у XIX вѣку) ни очемъ толико не препире, колико о јзыку. Ил' ће намъ заръ деветнаесто столѣтіе дати сталанъ начинъ писаня, како усмотреню самогъ јзыка', тако и ортографіе. А и желило бы се већь, да се јданпутъ устанимо, и да сно време, кое изображени народи на найвеће задовољство и срећу народну, а неизображени на то употребљаваю, како бы темель срећи народной и благостаню државе основати могли, да оно, велимъ, цѣло време у ситницама јзычнымъ не проводимо. Ђръ прѣмда је света истини, да се народно изображеније не да ни мыслити безъ изображеногъ народногъ јзыка; ал' при томъ и то признати морамо, до су осимъ јзыка, кои као средство къ народномъ изображеню служи, и друга јоштъ многа, и то можебыти много нужнїја и полезнїја средства, која къ народномъ изображеню садѣйствују. Засадъ хвала Богу имамо у толико изображенъ јзыкъ, да се на њему све оне мысли, кое се у народу рађају, безъ никаквој катезања могу изразити. А съ

Библиотека
ЈОЦЕ ВУЈИЋА
у Свети

временомъ са изображеніемъ душевнымъ народа изображаваће се и народный јзыкъ. — Што се садашњъ Граматике тиче, врло добро вели Г. Ненадъ Новковићъ, да јзыкъ треба одъ народа учити; ал' я се усугубујемъ пытати, коимъ се начиномъ може одъ народа јзыкъ учити? Путованѣмъ крозъ земљу, у коима народъ живи, или читанѣмъ оны списателя, кои поболѣ народный јзыкъ разумѣвао? Првый начинъ ни је свакомъ могућанъ, а и на дгугїй не можемо се сасвимъ ослонити; једно што су списатели као и други люди предразсудљиви, пакъ све по једномъ калупу желе и оне да скроју, и тако другима за готовъ новацъ продају; друго пакъ, што се све онако не може примити, као што је у народу, јеръ онда не бы нужно было толико говорити о изображавању народногъ језика. — А да се не може и народу и оныма угодити, кои најболѣ србскій јзыкъ знаю, то се изъ тога види, што је нашъ многозаслуженый Филологъ Г. Вукъ С. Карадићъ ради већегъ савршенства будуће Граматике, дакле изъ најболѣ наਮре правило установио, кое се не слаже съ народнимъ говоромъ. И то ми је поводъ дало, да поредъ други пытания и то предложимъ: Может ли се причастіе настојећегъ времена по прописаномъ одъ Г. Вука правилу правити одъ трећегъ лица числа множественогъ и то у свакомъ глаголу? На ово Г. Ненадъ Новковићъ одговара, да не познає јошти ни једнога глагола, у којега се причастіе садашњага врем. не бы могло начинити одъ трећега лица множ броја. — На овай одговоръ и я престајемъ и велимъ, да се одъ свакогъ глагола (свршено изузимајући) може одъ трећегъ лица множественогъ числа правити, нити је то Лођики противно:али пытанї је, је ли по народномъ говору то правило установлено, или не? Јеръ и самъ Г. Ненадъ Новковићъ вели, да јзыкъ треба одъ народа учити. Ако ћемо истигу да кажемо,

народъ србскій у правомъ смыслу и не ма причастія, него дѣнпричастія (Gerundia) која се као и причастія окончаваю. Но садъ то на страну оставимо, у комъ се смыслу узимаю, само имъ окончанія, која крой причастія на себи носе, посмотримо, пакъ ћемо видити, да и у овомъ случају нема кодъ народа: тичући се, исптући, пиштећи, ћутећи, премећући, починюћи, лелечући него: тицајући се скакајући, преметајући, врискажући, почнијајући, лелекајући. Овде ће ме, може быти, садъ ко пытати, одъ кудъ я знамъ да народъ говори, писајући, шапутајући и т. д. а не пишући, шашућући и т. д. Я му одговарамъ: изъ вњига и знатны и нездатны списателя. Јеръ ако су ићијачке, мађарске и друге свои сограђана рѣчи могли примити и ны мѣсто србски употребити, то никакво ни је чудо, јеръ се то и кодъ други народа догађа; ал' да су имъ Нѣмци и Мађари србске рѣчи кроили, то не да се ни помыслити. Одъ кога бы дакле другогъ могли чути, ако не одъ народа, да се у онымъ глаголима, кои на ати излазе, причастіе садашњага времена прави одъ неопределеноага времена. Зато ни найманѣ немају право, што ићки вичу: не зна Граматику, што једни пишу: писајући и т. д. Не треба да одступамо одъ те мысли, да се Граматика само изъ народногъ србскогъ језика може извадити, и никако изъ славенскогъ, или црквеногъ. Но осимъ наведеногъ узрока, и зборъ благогласія (euphoniae) треба да пишемо, као што народъ у смотренію причастія говори. Най-после уважавајући трудъ и ревностъ Г. Вука, и не јелећи ни найманѣ ићгову у језику заслугу и славу умалявати, најдамъ се, да ће моя мнѣніје о прављеню причастія садашњага времена осимъ наведены узрока и зборъ тога свогъ вниманія удостоити, што се 1. правило установити може, по комъ ће причастіја

народномъ говору а и благогласіо од-
говарати. 2. што ће се по истомъ пра-
вилу причастів безъ нагезана моћи пра-
вити; бръ и лакие в а и по народу и
благогласіе казано; метаюћи, преметаю-
ћи, шапутаюћи, врискваюћи, искајући и
т. д. него: међући, премеђући, шапућући,
шитући, вриштећи. Но при свимъ моимъ
доводима остављамъ стварь другимъ ис-
куснімъ книжевницима на пресуду; бръ
више очио више виде."

П. И.

П У Т О В А Н Ъ

У Цариградъ и Сірію по Карлу

Тратнеру списано.

одъ Дим. Арнота.

Године 1840 Окт. 27 кренемо се на
Паровозу „Франца првогъ“, изъ Пеште;
лађа в дубкомъ пуну била путника, и
съ тымъ самъ я, кон самъ дѣйствіе худо-
жества паровозногъ на рѣки отечества
могъ сматрао, време радостно проводіо.
Засега и пужда ми в била у чемъ забаву на-
ћи; бръ съ узвиљнимъ грудма опраши-
тао самъ се одъ земљѣ, рода и отече-
ства могъ. Цѣло в дружтво, на крову па-
ровоз а стаяло, и на брегу стојнимъ срод-
никомъ, последњи знаке опроштая пши-
лало. – Радлични путници су, као њеку из-
ставку, различногъ народа представили.
Свакій в имао задату другу цѣљу; већа
в чаше за кратко време умалила се; и
кадъ смо у Земунъ приспѣли, дружтво в
остало изъ њеколико путника. Што в
одъ Пеште до Земуна виђено тако в по-
знато и толико описано, да ће и мое о
томъ речи излишне быти.

Живымъ позоромъ прошли смо из-
подъ бедема Београдски, које смо у про-
пастномъ готово стану нашли. На бре-
гу смо више Турски војника смотрели,
и ови су, као што смо извѣштени были,

на честь онда долазећегъ Паше, који
е као Портинъ Комисаръ у Сербии ба-
вљо се, скупили се. Насъ као војника ово
се тицало; будући да су ово први Тур-
ски војници били, које смо видили. У
тай истый данъ, опетъ одъ јата турски
неуредни војника чуванъ градъ Сен-
дре, привуко в на себенашу пазливость
Града в изгледъ троуголни, стѣне су
срушене, и цѣо в много слабији него да
бы и найманѣмъ нападенію противъ
стати могао. Путованъ одъ старе Мол-
даве све већу забаву очима подає. Рѣка
стѣнама сужена половину ширине издае; и
съ тымъ в на истомъ мѣсту дубљина већа,
и брзина много снажніја. Величественъ в
изгледъ и за острова молдавскогъ, высоки
стѣна Бабакайски, о коима се валовити та-
ласи раздвајао. Голубацъ, градъ на бре-
гу, изъ кога су његда Турци на окру-
жја она излетали, садъ в срушеность,
и споменъ. При подножју в овогъ града
мушична пештера, Тіполь названа, у
које љутрености, по мнѣнию ондапиња
народа, отровне, мушице (*similium ge-
rmanum*) легу се. Ове мушице нападну у по-
љани пасећу марву, по найвише краве,
увуку се у зглавке по читавомъ тѣлу,
и тако неподносимъ болъ причине;
да иљ подъ нападеніемъ, иљ после
њеколико сатија марвинче свиснути
мора.

Найближа в цѣљу путovanja нашегъ
была Дренкова. Овде, будући да збогъ
водотока паровозъ далъ путовати ни в
могао, у покривенымъ се скелама до
Оршаве довеземо. Њеки одъ сопут-
ника наши, бојни се на скелама вози-
ти, даду се на коли до Оршаве пре-
вести. Они су по ономъ одъ Графа Се-
ченьи, чрезъ Вашархельи Павла зе-
мљембрца, просеченомъ „Клисуру“ путу
прешли. И мы смо изъ наши скела изи-
шли, да свај путь, које изъ међу най-
знатнијихъ предмета радиности и художе-

ства, промотримо, и кои у призрѣнію бе-
зопасности путника и цѣне подвоза, за
отчество неоцѣнимо полезанъ. Ма и до
найниже гъ степена да дунавъ опадне, и
вѣтъ ма найяче таласе изводо на груд-
на рѣке ове; опеть се зато саобраште-
ниe са Оршавомъ, и тамошнимъ пре-
дѣлма; помоћу пута овогъ прекинуты
неће. Заиста достойнымъ поносомъ
дичити се можемо, што смо съ ова-
ковымъ дѣломъ саотечественика наши
превозишли старе Римляне, кои су на-
ловомъ мѣсту (но съ оне стране брега) о
провалываню само јдне стазице, по ко-
јој бы лађе вући могли, трудили се. На
више мѣста сбогъ опасногъ стѣца разбі-
јая одъ дрва су путанѣ правили; и да-
насъ се видити може изжлѣблѣно камење,
у кое су гредице дрвены путова
укопавали. Съ узвишенемъ чувствомъ
пешачили смо овимъ путемъ по добаръ
комадъ; страомъ и боязљивосћу гледали
смо на просечене и издубљене сводове,
кои су намъ надъ главомъ висили. По
томъ приспѣо до тако назване „ветеран-
ске Пештере“. Споменъ дѣла праотаца
наши уздиго је завѣсу прошастности,
кадъ смо внутреностъ ове пештере про-
мотрили. Ма кадъ Марсъ по овимъ пре-
дѣлма ватрене стрѣле разсипо буде; свагда
ће пештера ова за затворъ дунава
служити моћи. — Съ десне или са Срб-
ске стране стои Трајнова табла, ко-
јомъ је истый царъ споменъ ратногъ даки-
ческогъ прелазка овѣчити јхотѣо (лѣта
105. п. хр.). Надпись сбогъ древности про-
читати се неможе. Кодъ старе смо Ор-
шаве стали. Другій данъ будући да смо
путованѣ на води више цѣнили; на и-
стымъ покривенемъ скелама поћемо далѣ.
Градъ Оршаве, кои у острову подъ у-
правителствомъ јдногъ турскогъ тысячи-
ника лежи, тако исто смо у пропастномъ
стану нашли као и пре вићене. На
десной стране умилнимъ положені-

емъ изгледа турска тврдыня Ели-
саветъ.

Сбогъ високогъ стана воде ни на
ономъ мѣсту, кое метафорически име
„гвоздене капи“ носи изъ воде промолѣне
камене брежульке видили нисмо. Но
само снажнї звукъ водотока, окретање
таласа, и очиглед на већа брзина опо-
мену насъ, да смо на оной несрѣћной,
и жалостногъ гласа точки. Но при свемъ
томъ, скела је наша нѣкомъ чудесномъ
лагкосћу опасность ову препловила. —
За нѣколико сатиј, приспѣо на Србску
страну у Гладошице, гдѣ је „Арго“
паровозъ на насъ очекиво. — У ово је
време Сербја и Валахіја противъ турски
држава пограничне страже поставила.
Садъ смо се у паровозъ преместили,
гдѣ смо више сопутника имали. Кадъ се
довольно число путника скучило, котве
се поваде и кренемо се. За кратко време
смо къ развали Северинъ - торона при-
спѣли, коя се држи да је као останакъ сво-
дова одъ нѣгдашњегъ Трајновогъ моста.
Нови древности испитатели веле, да је
овде био одъ великогъ Цара Константина
сазиданъ дрвений мостъ. — Садъ намъ је
съ десне стране стаяла Бугарска, и па-
ровозъ намъ је само къ ньој приближити
се мого, будући да су намъ съ љубе стране
пограничне страже Валахіје свако сообрази-
теніе отрыцале. — Увече изvezemo се
подъ Видинъ, когъ су торони као и
Пашинъ дворъ сбогъ „Рамазанъ - свепа“
сјайно освѣтлени были. Сутра данъ по-
мотримо градъ, и као што смо примѣтити
могли, на нѣгово полепишанѣ и обдр-
жаванѣ мало се стара; връ камена зда-
нија и мостови у найгоремъ се стану
налазе. Навучени топови, мѣстомъ и
положенiemъ своимъ, найжалостији видъ
показую. Више смо точкова само одъ
једногъ парчета, изжлѣблѣногъ, и неотеса-
ногъ дрвета видили. На капи градской,
Пашиномъ двору и градскомъ пред-

дјо, оружане страже, не само да су неуредне, и у почети неискусне, но и сожалење су побудиле у нама, кад ъ smo на предиздјо градекомъ дјте одъ 14-15 година на стражи видили. — Будући да на овай светацъ Турци текъ по залазку сунца јду, пјо и пуше, а цео данъ спавају, зато Пашу посјетити нисмо могли. Заиста и вредно бы било за настъ овогъ видити, јеръ онъ је онай 80 години ныни Хусеинъ Паша, кој је о изтребленію Яничара премного содѣйствово. Ондаши ныни народъ о неброеномъ благу Паше овогъ, кое је онъ у благайнице нѣгове сабро, чуда преповѣда. Хвале га, да посјештенія путуюћи страноземаца одвећь радо пріјма. Дворъ му не показује изгледъ толикогъ блага, и желити бы, да нѣку малу частъ имѣнія на полепшанѣ седишта обрати. По путовы и сокаци, као и у свакомъ турскомъ граду и овде smo на ято блудећи псио написали, по мирніи су одъ наши и мимо пролазеће недираю. Градъ је овай тако немилостиво патосањ, да у време кишне овдашњи люди тамо тежко ходити могу.

Путованѣ далѣ продужимо и на лѣвому брегу лежеће село Челевъ на знаменитость опомене настъ. Ово је оно место, кое найновији древности испитатели, велеј да је оно место, где је „Трајновъ мостъ“, суштествовао. Истину ову потврђдавају и она обстоятельства, што трагъ и стопе Трајновогъ пута овде се јоштъ примѣтити могу, кое са истымъ „Трајновимъ мостомъ“ у сојузу стои.

(продуженіе слѣдује)

СИКИРА И ШУМА.

Было в негда време, кад је сикира јоштъ безъ држала била. Србљинъ отиде у шуму, и почне нѣме дрва сећи, наравно безъ да јимъ је много шкодити много. Млада дрва ужасну се и у плаше, и о-

трче къ старомъ Расту, тужећи се о својој опасности. „Е л'ко годъ одъ настъ, запита старый растъ, са сикиромъ у сајозу“ „Ни в одговоре дрва, сикира је сама у руци човека? „Повратите се дакле, рече старацъ, и не бойте се, никаква настъ опасность не прети.“ — После краткогъ времена опетъ дође Србљинъ у шуму. Онъ је држалъ за свою сикиру нашао, и съ нїмеме чуда починјо. На ново у кажу се млада дрва, тужећи се предъ старымъ растомъ. Старацъ ји опетъ запита, да ли је кој одъ васъ са сикиромъ у сајозу? „Есте, одговоре му дрва, једно се са сикиромъ здружило.“ На то повиче старацъ: Зло по нама, сви smo до једногъ пропали! — Дакле је истина, да се стране опасности бояти не треба, и да наши непрјатељи текъ онда силни постају, кад је се мы са ми, или наша браћа съ ными седине.

A.

РѢЧЬ ФРАНКЛИНОВА.

У коме сајь годъ дому (вели Докторъ Франклинъ) видјо, да има книга и да се невине читају, ту сајь разумну и добро воспитану децу нашао; а где ће било книга ни новина, ту су деца, ако не са свимъ запуштена и пренебрегнута, а оно заиста невешта била.

СТАКЛЕНА ПОСТЕЛЯ.

У Палати зовемой Томедо у Петрограду налазисе једна постеля отъ дебелогъ стакла, коя је за шаха Персийскогъ опредѣлена. По степени отъ плаветна стакла пењсе у ю. Постеля је ова тако устроена, да съ обе стране мирисава вода, на подобје скочућегъ бунара, и гратисе може, кое воде жуборъ у состояњио је санъ на очи навести и човека успавати. При свећи се постеля ова тако блисга, као да се отъ хиљаду дјаманта састои.

ГЛУКЪ И ЛАВАТЕРЪ.

У време, кадъ се Глукъ Поеziомъ лиричномъ прослављао, приликомъ некомъ отпнуту у Цирхъ, гдје је Лаватеръ башъ темель ињской школи полагао, коя се одъ то доба ако проглашила. Немачки је компонистъ (Глукъ) о физиономичнимъ дѣлама Лаватера доста слушао, безъ да је слепо томе веровао; во ињгова ватрена природа а особито ињгово за свачимъ, што бы чудно было, заузета Фантазија интересъ је некиј у томъ налазила, што је у Лаватеру нешто виспено, ново, смѣло. и сјино лежало;

Лаватеръ се башъ у свомъ кабинету, правомъ Музеуму, где су пайотлични мужеви съ особитимъ художествомъ намалави били, забављао съ писањемъ писама, којма је обично већу часть свои ютрене чајеова жертвовао. Онъ се учини, као да долазакъ Глука ни је ни примѣтio, и углубљенъ у мысли свога посла, настави писање даље, безъ да је и једанъ погледъ свомъ новомъ госту поклонио. То је трајло мало дуже одъ по часа, и већ је Глукъ у некиј немиръ нестерпљења дошао, кадъ на једанъ ма Лаватеръ свое плаве очи, изъ који се разумъ и јерца доброта светљаше, на ињга управи.

„Съ кимъ имамъ честь говорити“ запита Лаватеръ.

Опростице Господине, смешени се одговори ухожникъ. Опростице ми, што вамъ на пытанје одговорамъ, и што вамъ га остављамъ, да сами на ињга одговорите. Не сумњамъ, да вамъ прошицателство и остроумје у томъ појоћи не ће. Допустите ми дакле, да васть запытамъ, ко самъ я и шта самъ я?

Намѣра је Глукова очевидна била, славногъ научника мало у смутну довести; но овай таквимъ искушенијама навикнутъ више је него једанпутъ побѣде добио, ков с ињгове илогочислене посвѣтилју удивленје доводило, и заиста почне, безъ да се на одговоръ компочисте смутјо, одма ињгове черте и физиономију приљежно сматрати, и после ињколико минута заключи онъ свој испитиванје сречма; „Да, я се не варамъ! Вы сте Музикусъ!“

„То је истина, одговори художникъ; но то је празно, не определено означење. Не бы я ви могли чисть музику назначити, којој самъ се оддао.“

На ово ново пытанје поћути мало Лаватеръ, и у дубоку се мисао углуби, после напрасно рекне: „Тако је!“ „Вы сте компонистъ! . . .

и то драматичкиј компонистъ . . . Свойства, којма се одликујете, есу живостъ, енергија, смѣлостъ, висока чувствованја, виспено идеје . . . и видите“, настави даље, изадивши изъ своје књиже прекрасно дѣло „я ћу се обкладити, да сте вы ову частицу сложили (компонирали) . . .

Глукъ посмотре дѣло и позна у њему свою оперу подъ насловомъ: „Падење Исполина (Гиганта)“ која је мало пре велико одобрење у цѣлой Немачкој добила. Остроумје ињговогъ гостопримца нешто га у страхъ и удивљење доведе.

„То ни је све,“ настави Лаватеръ, кога се чело одушевљеніемъ светљаше, а гласъ сваки часъ све већи и већи тонъ добијаше, „то ни је све . . . Вы сте одвећи великомъ, слјномъ опредѣљеню позвани . . . Вы ће те славно име и неумрљи споменъ на предузетомъ путу оставити . . . Вы ћете утемељите градне школе постати; јеръ вы имате у себи неизмерну стварајућу силу, и шта јоштъ више, ону ватрену ревностъ за борбу за пољу чести, која славне люде производи, и побједу осигурава.“

После три године отиде Глукъ у Француску, где је свою „Ифігеніју у Аулису“ представио, оно дѣло, кое је као темель свимъ новимъ лиричнимъ драмама служило; томъ се приликомъ подели цео музикални светъ на две партае, и име Глука, прослави се у цѣломъ свету и чесћу увѣнича. — Тимъ се начиномъ испуни предсказанје Лаватера • славномъ ињмачкомъ компонисти.

ВѢСТИ.

Пешта. Изводъ изъ једнога Земунскога писма, кое је ово дана овамо на Насъ управљено, у смотренју наше народности између осталога овако гласи; „Кадъ већ толико цељи нашъ родъ съ благодарности признае добротворство бесмртнога Савеје Текелије, мыслимъ не бы било излишно, кадъ бы посредствомъ Новина обнародовао се и ињговъ тестаментъ, потомъ и савъ Инвентаријъ и на чисто нашавшиј се остатакъ. Ако С. Матица за народъ ради (а да за тај ради, показује дѣломъ) и себе као народно Заведење сматра, онда овако важнији предметъ не треба за себе саму у тайности задржавати, него све роду нека саобщава, не бы ли тимъ јоштъ кога подражателя Текелији пебудила! — Овако писмо говори; мы пакъ свада старјоћи се, колико памъ сиље наше допуштају, благо рода безъ разлога „съ кое је стране? како? и преко кога? установљено, явно и ис-

кreno Србскомъ свѣту обявљивати и овомъ при-
ликомъ завѣщавамо се, да ћемо све, што се у
будуће съ хвалѣњимъ аманетомъ великога Родо-
љубца догодило буде, обелодапити, чамъ вѣројат-
нїја извѣстїја изъ истиниты извора поцрпимо.

ДОПИСЪ ИЗЪ ЧАБРА.

Жалостный случай, кои се ономадъ у нашемъ
сусѣству догоџio, хитичъ вамъ лвити, да га за
обите опомнаніје свио наши особито пакъ сиро-
шашни земљица, путемъ листова ваши свету саоб-
нитите. У селу Горачи, кое подъ владу чабранску
спада, нађу су се 13 пр. месеца (по Римскомъ)
Іануаріја у ютру Миша Крижъ и жена његова Апо-
лонија у комори својој мртви. Службенымъ извиђе-
њемъ овдашањга госп. ковача, кои је онай часъ
тамо похитио био, изнашло се је, да су несретни
ови заручинци као жертве непозорљивости своје-
вали. Они су у вече, за разгрєјти понешто своју
ковачницу, унели были у вутра жива углѣвља, за
тимъ су, по свой вриљици и неслутећи страшну
погабель, коя имъ претије, легли спавати. Да
више и неустану, јръ ту се обое димомъ одъ у-

глѣвља загушши. — Многимъ ће се случај овай
као маленкость чинити, но такови нека добро
промисле, колико је већъ людји само с' про-
стоте и незнанства свогъ изгинуло, а и колико
је јоштъ изгинути, ако први и на-
равни учительни неукога парода духовни пастири
и наставници - особитији свой позоръ на то не о-
брате, да народъ покрай наука христијанска и томе
поучавати настоје, што му је и за тѣлесный животъ
користно, што ли шкодљиво. И не слутећи убитиј
народъ, каква је убиточна сила у углѣвљу скри-
вена; онъ мисли само, да ће при ићму дрктајуће
своје тѣло разгрејти, а незна јданъ, да чимъ то-
плоту осећа, заедно и наистраовитији отровъ у себе
упја. Мало само наука, и онъ ће признати поги-
бель и благосиљање човеколюбца, кои му је же-
вотъ одъ очевидне смрти избавио. — Но узврени
смо, да су превредни наши духовни пастири свету
дужность знава свога и досадъ свагда любезно из-
вршивали, и да ће јо и у будуће радо извршивати
— и надамо се крѣпко, да намъ збогъ невиногъ
овога, само па срећу народа односећегъ се опо-
мнаніја, нико замерити не ће.

(Ил. Н. Новине)

П О З Ы В Ђ и М О Л Б А .

Твојомъ любовио и благоволеніемъ милый Народе Србскій!
навршio є

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКИЙ-СКОРОТЕЧА

своје полгодишње теченіе за годину 1842. Я одъ моје стране труда по-
жалю ни самъ, само да онъ благородной цѣли ближе доспе, сирѣћь, да
краснимъ производима родолюбивы Списателя наши на Олтаръ Срб-
ско-народногъ просвештенія, ако и врло малу, но опетъ чистосердечну
жертву принесе; да Фонду народны школа у помоћь притече, да по-
край лепе и поучителне забаве и на ползу родолюбивымъ читатељима
а особито нашемъ женскомъ полу послужити може. На ово ни сме користи
моя собствена побудила, него само чистакъ теби милый Род Србскій любовь.
Но свакї є почетакъ тежакъ и съ великимъ препонама сојузенъ, дакле и
нашъ Скоротеча ни є совершено благородной цѣли својој одма у почетку

появленія свогъ одговорити могао. Али самъ уверенъ, да ће негомъ и любовио родолюбивы Србала скоримъ временомъ цѣль свою достигнути.

Съ почеткомъ дакле наступаюће 1843 године П. Г. Скоротеч а ступа опетъ у светъ, тежећи ревностно къ светомъ своме опредѣленію. — Вась Рода нашегъ Любителъ! Вась славомъ увѣнчани књижества Србскогъ дѣлателъ учтиво позывамъ, да ово нејако јоштъ Рода нашегъ чедо умиљато погледате, и да зрелогъ ума вашегъ производима украсите, пакъ да и оно у реду прочи Славенски Сестара белый светъ поносно у гледати може. Ваша ће то слава! Ваша дика быти!

Да бы пакъ Скоротеч а и вѣкій кругъ читателя задобио: Вась сва Браћо Славени, верни нарида свога ѿнови! — а особито тебе милый Роде Србскій! у помоћь позывамъ и молимъ, да ово чедо нејако у твоя наручія примишъ, и да га подобно нѣжной матери негуешь и одражишь. —

Скоротеч а не излази на користь поєдины людій, вѣкъ на ползу целогъ народа Србскогъ. Зато є и нашъ свемилостивѣйшій Монархъ, кои Срблѣ, као верне ѿнове свое люби, желећи да и нашъ Родъ у просвещенію напредує, одобрити и подкрепити благоизволіо, да Скоротеч а изъ свакогъ призрѣнія само на ползу и благостояніе народа нашегъ у светъ ступа. Кои годъ дакле Србинъ жели, да нѣговъ Родъ у просвѣщенію напредує и да временомъ са прочимъ изображеніемъ народима сравнити се може, тай ће заиста радостно П. Б. Скоротечи у помоћь притећи. Сложно Браћо мила! подижимо нашегъ народа благо, и покажимо свету да онде управо, гдје се о благостоянію народа ради, Србинъ слогу, као симболъ светинѣ непрестано предъ очима има; ёръ гдје є слога, ту цвета срећа и благостояніе отечества; ту вѣра и благочестіе блиста; ту народи лепо у просвѣщенію напредују, ту науке и художества, подобно пролетномъ цвету дично се развіјају. Гдје є браћо мила слога, ту є и божіј благословъ! вели Србска народна пословица.

 Г. Г. Совокупительни и сви родолюбци умоляваю, се, да бы намъ Пренумерацио до последнѣгъ Януарія благовремено послати благоусрдствовали; ёръ у противномъ случају, кои се доцніја яве, не ћемо ѹј моћи са свимъ Листовима снабдѣти.

Издаватель.

У Пешти 1 Јануара 1843.

Издаватель Димитрій Јовановић. (Bastei Gasse Nr. 349)

У ПЕШТИ словами Баймоловыми.